

Den 30. august 2011 blev der i
sag nr. 77/2010

Revisortilsynet

mod

statsautoriseret revisor R

afsagt sålydende

K e n d e l s e:

Ved skrivelse af 19. november 2010 har Revisortilsynet i medfør af revisorlovens § 43, stk. 3, indbragt statsautoriseret revisor R for Revisornævnet.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har oplyst, at R har været godkendt som statsautoriseret revisor fra den 10. februar 1977.

Klagen drejer sig om, hvorvidt indklagede har undladt at give en supplerende oplysning i sin påtegning vedrørende et ulovligt anpartshaverlån.

Sagsfremstilling:

Revisionsvirksomheden A, Statsautoriseret Revisionsaktieselskab, CVR-nr. ... blev af Revisortilsynet udtaget til kvalitetskontrol i året 2009. Kontrollen blev foretaget den 2. til 5. november 2009. Det fremgår af kontrollantens indberetning vedrørende kontrollen, at der til revisionsvirksomheden er knyttet 1 kontorsted og 10 godkendte revisorer.

Indberetningen indeholder endvidere følgende forbehold og konklusion:

” ...

Forbehold

Vi fandt som led i vor kontrol en enkelt erklæring, hvor der efter vores opfattelse burde være givet supplerende oplysning om muligt ledelsesansvar for overtrædelse af bestemmelserne om aktionærlån.

Konklusion

Vi har gennemført den med Revisortilsynet aftalte kvalitetskontrol efter tilsynets retningslinjer og kan på den baggrund give den ønskede erklæring:

...

- *Når bortses fra forbeholdet om den ene udvalgte erklæring, hvor der efter vores opfattelse burde være givet supplerende oplysning om muligt ledelsesansvar for overtrædelse af bestemmelserne om aktionærlån.*

” ...

Kvalitetskontrollanten har til brug for kontrollen udtaget 9 konkrete erklæringsopgaver til gennemgang.

Vedrørende A Advokaterne ApS

Indklagede har den 25. maj 2009 afgivet følgende revisorpåtegning:

” ...

Vi har revideret den af ledelsen aflagte årsrapport for A Advokaterne ApS for regnskabet 1. januar – 31. december 2008, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

...

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. december 2008 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2008 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysning

I henhold til Anpartsselskabslovens § 52 skal det oplyses, at selskabet har tabt mere end halvdelen af kapitalen. Som det fremgår af ledelsens beretning forventes det at anpartskapitalen retableres gennem den fremtidige drift i de følgende år. Vi har ikke fundet anledning til at anfægte ledelsens vurdering heraf.

...”

Det fremgår af årsrapporten, at årets resultat har været -739.030 kr., egenkapitalen var på -832.646 kr. og tilgodehavender udgjorde 1.077.488 kr., heraf andre tilgodehavender 449.065 kr.

I indklagedes arbejds papirer forefindes en erklæring af 17. september 2008 underskrevet af BN for J's Auto A/S, Gentofte. Følgende fremgår af erklæringen:

”

Advokat A

...

Vedr.: Deres BMW 630 i Aut.

Ovennævnte vogn med reg. nr. ....

kørt 50.000 km.

har jeg d.d. foretaget vurdering på med henblik på evt. køb/salg.

Vognen er i normal vedligeholdet stand, men lige p.t. må den betragtes som nærmest usælgelig. Kan man finde en køber, vil han forlange et kæmpeafslag i prisen i forhold til en ny. Jeg har forespurgt hos diverse bilforhandlere, som jeg ved gør det meget i dyre biler, bl.a. JM, BMW-forhandler i Ringsted.

Ingen vil nu og her skrive en check på den, men de flestes mening, incl. min egen, er, at man skal under 500.000,- for at få en check. Dog har jeg fået et enkelt bud fra PE Biler i Silkeborg på ligeud kr. 500.000,-. Han vil dog betinge sig retten til at betale den over f.eks. 3 gange, hvilket ikke er ualmindeligt i dag med så dyre og vanskelige biler.

Jeg understreger at jeg ikke vil købe den til eget lager.

...”

Af kvalitetskontrollantens arbejds papirer, checkliste 4a fremgår blandt andet følgende:

”

Mangler supplerende oplysninger om aktionærlån. Fremgår af arbejds papirer og mail, men ikke med i endelig årsrapport.”

og endvidere

”

...”

Påtegningen mangler oplysning omkring ulovligt aktionærlån. Der er supplerende oplysninger omkring kapitaltab. Disse kan med fordel suppleres med uddybende ledelsesberetning omkring fortsat drift. Jeg har diskuteret sagen med ansvarlig revisor, der har afsat tkr. 300 i skyldig løn til advokaten. Dette skulle dække den ulovlige mellemregning. Advokaten har ligeledes købt selskabets bil for tkr. 500 med betaling af tkr. 250 i oktober 2008 og tkr. 250 inden juli 2009. Den ansvarlige revisor mener dette er sædvanlig betingelser? Der er ikke pant i bilen, men advokaten er formuende.”

Kvalitetskontrollanten har i sin rapport om kvalitetskontrol af 15. november 2009 blandt andet skrevet følgende:

” ...

Notatet er udarbejdet til Revisortilsynet for at uddybe kontrollens resultater som udtrykt i erklæring til Revisortilsynet.

...
...

D. Beskrivelse af gennemgangen

Sagsgennemgangen har generelt bekræftet vores indledende forventning om et hensigtsmæssigt og effektivt kvalitetsstyringsystem, der generelt er anvendt på de udvalgte sager. Udover en enkelt sag med fejl og mangler, der som omtalt herunder efter vores opfattelse ikke er ubetydelige, har der ikke været behov for at udvide stikprøven.

Sagsgennemgangen af de udvalgte sager har bekræftet, at der gives korrekte erklæringer på baggrund af en tilstrækkelig dokumentation, og vores gennemgang har således udelukkende givet anledning til følgende kommentarer om væsentlige mangler og forbedringspunkter.

Væsentlige mangler

Der blev alene konstateret en enkelt sag, hvor erklæringen efter vor opfattelse ikke er korrekt udformet, idet der burde være givet supplerende oplysning om muligt ledelsesansvar som følge af overtrædelse af selskabslovgivningens bestemmelser om aktionærlån.

Sagen består som oplyst for os som følger:

- revisor har ydet regnskabsmæssig assistance med udarbejdelse af årsrapport og har til regnskabsmøde 22.05.09 med klient fremsendt udkast med supplerende oplysning om overtrædelse af aktionærlånsbestemmelserne i form af et tilgodehavende på hovedaktionær på t.kr. 177 - beløbet sammensætter sig af cirka t.kr.110, der fejlagtigt af banken er indsat på hovedaktionærens konto ca. 1 måned før regnskabsafslutningen og cirka t.kr. 65 i udlæg af selskabet for hovedaktionær i form af private udgifter, som klienten efter det oplyste i god tro har bogført som udgifter, men som på revisors opfordring omposteres ved regnskabsudarbejdelsen.*
- på regnskabsmødet, medbringer klienten erklæring fra bilforhandler jfr. senere og fremkommer med yderligere oplysninger omkring fejlindsætningerne. Revisor giver på denne baggrund erklæring uden supplerende oplysninger om muligt ledelsesansvar.*
- derudover er der overdraget ved aftale af 17.09.08 en bil fra selskab til hovedaktionær til en værdi på t.kr 500, hvoraf t.kr. 250 betales 01.10.08 og resten efter aftale forfalder 01.07.09, der på baggrund af notat fra bilforhandler betragtes som en sædvanlig forretningsmæssig disposition som betaling for en bil i denne prisklasse på dette tidspunkt.*

Det er vores konklusion, at den supplerende oplysning om muligt ledelsesansvar for overtrædelse af bestemmelserne om aktionærlån burde være fastholdt af revisor, idet

udskydelse af betaling i form af rate 2 på bilen ikke sker som led i en sædvanlig forretningsmæssig disposition.

Den kontrollerede revisor og revisionsvirksomhed er ikke enig i vores konklusion, idet opdeling af betaling for bilen med baggrund i erklæringen fra bilforhandleren af underskrivende revisor anses for en sædvanlig forretningsmæssig disposition.

... ”

Indklagede har i et notat vedrørende bilkøbet i en redegørelse af 17. december 2009 anført følgende:

” ...

Notat vedrørende bilkøb på kredit/anpartshaverlån

I tilknytning til den udførte kvalitetskontrol hos A Statsautoriseret Revisionsaktieselskab og den i forbindelse hermed afgivne rapport fra kvalitetskontrollanten vil vi hermed redegøre for vor holdning til ovenstående spørgsmål.

Den omtalte bil er en BMW 630 i, som i eftersommeren 2008 sælges fra selskabet til anpartshaveren på vilkår, der er baseret på en skriftlig erklæring afgivet af J Auto A/S i Gentofte, København. I denne erklæring giver forhandleren klart udtryk for at en bil i denne kategori på grund af krisen kun kan sælges på særlige vilkår, og at man ikke selv vil købe den. Der nævnes to konkrete forhandlere, som J Auto A/S har haft kontakt til vedrørende nævnte bil, hvoraf den ene ikke vil købe bilen, medens den anden gerne vil købe til et givet beløb, men på vilkår at bilen betales over 3 gange. Der nævnes ikke nogle bestemte tidsterminer, men det må vel formodes at betalingen vil være afhængig af hvornår forhandleren får videresolgt bilen.

På dette grundlag handles bilen over til personen med betaling over 2 gange, hvoraf sidste rate forfalder ca. 9 måneder efter aftalens indgåelse.

Vort principielle udgangspunkt ved bedømmelsen af erklæringer afgivet af 3. mand er, at medmindre erklæringerne er åbenbart forkerte, anses de for at være troværdige, forudsat i øvrigt at de er afgivet af seriøse virksomheder. Ideen med erklæringerne er som bekendt at erstatte/supplere revisors manglende viden med specialistviden, og da vi ikke så i os i stand til at postulere en højere grad af viden på dette område end et anerkendt bilfirma, blev grundlaget for kreditgivningen accepteret, også under indtryk af de særlige forhold afledt af krisen.

Et yderligere spørgsmål er hvorvidt der i denne situation så ikke skulle være stillet sikkerhed for kreditten. Den købende person er meget velhavende, og hvis selskabet skulle sælge bilen til en 3. part på normale vilkår, bør sammenligningsgrundlaget være en 3. part med en tilsvarende kreditværdighed. Da sikkerhedsstillelsen endvidere er kostbar og kredittiden rimelig begrænset mener vi heller ikke at dette spørgsmål er relevant.

Af cirkulæret til erklæringsbekendtgørelsen vedrørende § 7.2 fremgår, at supplerende oplysninger skal afgives når revisor har en begrundet formodning om, at ledelsesmedlemmer kan ifalde ansvar som følge af grov uagtsomhed eller fortsæt. Det vil i den konkrete situation sige, at revisor på baggrund af erklæringen fra bilforhandleren alligevel skal være rimeligt overbevist om, at klienten i en eventuel sag ville blive dømt ud fra at have handlet groft uagtsomt eller med fortsæt. Det mener vi ikke kan være tilfældet her, hvor klienten ud fra en erklæring fra en sagkyndig handler i overensstemmelse hermed. Såfremt forudsætningerne i erklæringen skulle vise sig at være forkerte, er det jo ikke nødvendigvis ensbetydende med at klienten af den grund har handlet groft uagtsomt eller direkte med fortsæt.

Sammenfattende er det derfor vores konklusion, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at give supplerende oplysninger i den pågældende sag.

...”

I en skrivelse af 29. juni 2010 foretog tilsynet høring af indklagede i anledning af kvalitetskontrollantens erklæring.

I en skrivelse af 15. september 2010 har indklagede skrevet således til tilsynet:

”...

For helhedens skyld vil vi til en start gøre opmærksom på, at den pågældende klient er et advokatselskab med advokaten og dennes hustru som eneste ansatte. Advokaten er personligt meget velhavende, og der er ikke væsentlige eksterne kreditorer i selskabet. Vi henviser i øvrigt til de faktuelle oplysninger i vort notat dateret 17. december 2009, som vi vedlægger kopi af.

Det fremgår af udkast til oversendelsesbrev afsnit 3, at Revisortilsynets begrundelse for at anpartshaverlånet var ulovligt er følgende 3 argumenter:

at selskabets salg af bilen ikke var erhvervsmæssigt begrundet,

at salget ikke var en sædvanlig handling for selskabet,

og at salget ikke blev gennemført på sædvanlige vilkår,

hvortil vi har følgende kommentarer:

1. Salg ikke erhvervsmæssigt begrundet

I den konkrete sag kan det bestemt ikke blot uden videre lægges til grund, at salget af en bil ikke skulle være erhvervsmæssigt begrundet. Eksempelvis kunne det være i selskabets helt legitime erhvervsmæssige interesse, at frigøre sig for risikoen for yderligere værdiforringelse på en meget dyr og vanskelig afsættelig bil. Endvidere indebar overdragelsen af bilen til privat eje dels en reduktion af selskabets fremtidige biludgifter og dels en lempeligere beskatning for hovedaktionæren, hvorved denne fik mulighed for at nedsætte sit lønkrav overfor selskabet med kr. 250.000 fra 2008 til 2009. I den forbindelse bør nævnes, at selskabet ultimo 2008 måtte konstatere et underskud på driften og negativ egenkapital, hvilket - blandt andet via lønnedgangen - er rettet op i 2009, hvor resultatet igen var positivt og egenkapitalen retableret.

Dispositionen har derfor været åbenlys forretningsmæssig fordelagtig for selskabet.

Herudover er det vel generelt helt sædvanligt og forretningsmæssigt velbegrundet, at et selskab køber og sælger anlægsaktiver til anvendelse i den daglige drift, herunder biler, på bedst mulig måde.

2. Salget var ikke en sædvanlig handling for selskabet

Formuleringen indgår i kommentarerne til selskabslovene, og det fremgår at såfremt et selskab ikke som et normalt led i sin virksomhed afhænder aktiver af den pågældende art, vil dette pr. definition betyde, at kreditgivning til en selskabsdeltager ulovliggøres. Dette synspunkt er dog efter vor opfattelse ikke uden videre korrekt. Der henvises i den forbindelse til "Selskabsret" af Erik Werlauff .... Som det fremgår af bemærkningerne ... mener forfatteren derimod, at det ikke nødvendigvis er afgørende om dispositionen er sædvanlig for selve selskabet, men at man i stedet skal vurdere om dispositionen er sædvanlig for det forretningsområde det handler om - d.v.s. her brugtbilbranchen. Styrelsens afgørelse fra 1992, jfr. side 329, vedrørende udstedelse af et sælgerpantebrev i forbindelse med en aktionærs køb af en ejendom fra et selskab understreger denne mere nuancerede synsvinkel.

3. Salget ikke gennemført på sædvanlige vilkår

Her henvises til vort tidligere notat. Erklæringen fra bilforhandleren kan ikke blot tilsidesættes, medmindre man enten opfatter bilforhandleren som værende ude af stand til at udtale sig kompetent om forholdene, eller medmindre man direkte har den opfattelse, at erklæringen er et falsum.

Vi har ikke belæg for at mene nogen af delene, og mener derfor fortsat at kreditgivningen har været i overensstemmelse med de vilkår der gjaldt på markedet på daværende tidspunkt.

Hertil kommer at et salg til en slutbruger uden sikkerhedsstillelse som i denne situation netop er begrundet i, at et salg til en uafhængig 3. mand med samme økonomi som hovedaktionæren med den korte kredittid taget i betragtning, ikke normalt ville udløse krav om sikkerhedsstillelse.

...

På side 330 i Erik Werlauff's bog resumeres 6 forudsætninger, der skal være opfyldt, for at långivningen er i overensstemmelse med lovens regler. Vi henviser helt explicit til disse 6 forudsætninger, som efter vor opfattelse alle er opfyldt, hvorfor vi fortsat er af den opfattelse, at der ikke er sket nogen overtrædelse af erklæringsbekendtgørelsen.

... ”

I en skrivelse af 19. november 2010 har Revisortilsynet herefter truffet afgørelse i sagen.

Klagen:

Revisortilsynet har formuleret klagen således:

Indklagede har overtrådt erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, ved i sin revisionspåtegning for A Advokaterne ApS at have undladt at afgive en supplerende oplysning om et ulovligt anpartshaverlån. Efter klagens formulering lægger nævnet til grund, at klagen relaterer sig til selskabets salg af en bil til anpartshaveren.

Parternes bemærkninger:

Klager har gjort gældende, at det fremgår af erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 1, og 2, at revisor i revisionspåtegningen skal give supplerende oplysninger om eventuelle forhold, som revisor påpeger uden at tage forbehold, herunder forhold, som revisor er blevet bekendt med under sit arbejde, og som giver begrundet formodning om, at ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar for handlinger eller undladelser, der berører virksomheden m.fl. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at der altid skal oplyses om overtrædelse af den for virksomheden fastsatte selskabsretlige eller tilsvarende lovgivning. Ifølge dagældende anpartsselskabslovs (LBK nr. 650 af 15/06/2006) § 49, stk. 1, må et anpartsselskab ikke yde lån til eller stille sikkerhed for anpartshavere, bestyrelsesmedlemmer eller direktører i selskabet. Der er ikke nogen væsentlighedsgrænse vedrørende dette. Ifølge fast praksis anses såkaldte "sædvanlige forretningsmæssige dispositioner" for en undtagelse til forbuddet om ulovlige aktionær- og anpartshaverlån og dermed som lovlige. En aktionær eller anpartshaver kan derfor have økonomiske mellemværender med selskabet, hvis der er tale om dispositioner, der er erhvervsmæssigt begrundet, sædvanlige for selskabet, og sædvanlige inden for den pågældende branche. Et selskab kan således lovligt sælge varer til en aktionær eller anpartshaver, når blot kreditgivningen sker i selskabets og branchens sædvanlige vilkår. Som sagen foreligger oplyst foreligger der ikke dokumentation for, at selskabets salg af en bil var erhvervsmæssigt begrundet, en sædvanlig handling for A Advokaterne ApS og på sædvanlige vilkår. Derfor er der ydet et ulovligt anpartshaverlån ved kreditgivningen på kr. 250.000, som først skulle betales i 2009. Herved har indklagede overtrådt erklæringsbekendtgørelsen og derved handlet i strid med god revisorskik.

Indklagede har gjort gældende, at sagen handler om den juridiske vurdering af, hvorvidt vilkårene ved overdragelsen af bilen til privat eje var i strid med den daværende anpartsselskabslov, idet der, såfremt lovgivningen var overtrådt, burde have været medtaget en supplerende oplysning herom i revisorpåtegningen. Indklagede har anført, at selskabet A Advokaterne ApS's salg af BMW'en til hovedaktionæren var erhvervmæssigt begrundet, at salget var en sædvanlig handling samt, at salget blev gennemført på sædvanlige vilkår. Den erhvervmæssige begrundelse fremgår af årsrapporten for 2008, hvoraf blandt andet ses, at selskabet i det regnskabsår havde stort underskud. At salg af en bil er sædvanlig for selskabet/branchen begrundes med, at et selskab – også selv om selskabets hovedvirksomhed er en ganske anden – nødvendigvis må købe/sælge biler, når disse anvendes som led i virksomheden som sådan. At der var tale om sædvanlige vilkår for tidspunktet, er dokumenteret ved den af en bilforhandler afgivne erklæring.

Indklagede har videre anført, at Tilsynet ikke har kommenteret indklagedes henvisning til professor Werlauffs kommentar vedrørende problemstillingen, og indklagede har afslutningsvis bemærket, at anpartsselskabets tilgodehavende ikke var i strid med selskabslovgivningen, idet der var tale om et normalt forretningsmæssigt tilgodehavende, som endvidere var i overensstemmelse med den indhentede tredjemands erklæring.

Revisornævnets begrundelse og afgørelse:

Revisornævnet lægger til grund for sin afgørelse, at forbuddet mod anpartshaverlån ifølge den dagældende selskabslovgivning – og den nugældende – er et absolut forbud. Nævnet lægger videre til grund ved afgørelsen, at den omstændighed, at der er foregået et køb/salg mellem selskab og hovedanpartshaver, ikke automatisk bevirker, at der foreligger et ulovligt anpartshaverlån, idet der kan være tale om en normal forretningsmæssig disposition.

I denne sag lægger nævnet til grund som bevist, at anpartsselskabet A Advokaterne ApS's frasalg af en luksusbil, som anført af indklagede, på overdragelsestidspunktet var erhvervmæssigt velbegrundet, hvilket blandt andet kan ses af selskabets årsrapport for regnskabsåret 2008. Nævnet lægger videre til grund, at salget var sædvanligt set i forhold til, at selskabet, der havde købt bilen, så sig nødsaget til at sælge den. Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at der i praksis på området ikke alene ses på, hvad der er sædvanligt for selskabet, men også, hvad der er sædvanligt for branchen. Nævnet har endelig anset det bevist, ved en erklæring fra en bilforhandler, hvis indhold ikke er bestridt af klager, om, at salgsvilkårene, der indeholdt en afdragsordning, på overdragelsestidspunktet og i forhold til bilen skete på markedsmæssige vilkår. Henset hertil samt til at det ubestridt lægges til grund, at hovedanpartshaveren var økonomisk solid, og da indklagede havde foretaget undersøgelser og vurderinger i forhold til transaktionen, finder Revisornævnet ikke, at indklagede har overtrådt erklæringsbekendtgørelsen og handlet i strid med god revisorskik ved at undlade at afgive en supplerende erklæring. Derfor frifindes indklagede.

Thi bestemmes:

Indklagede, statsautoriserede revisor R, frifindes.